

<http://hallofpeople.com/gr.php?user=Αλέξανδρος>

ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

(απόσπασμα από το έργο του Πλούταρχου, Βίοι παράλληλοι)

Μτφ Γιαγκόπουλος-Μαλαθούνης

[3.5] Ο Αλέξανδρος γεννήθηκε στις έξι του Εκατομβαιώνα, που οι Μακεδόνες ονομάζουν Λώο, την ημέρα που κάηκε ο ναός της Άρτεμης στην Έφεσο.

[3.6] Παίρνοντας αφορμή από αυτό το γεγονός ο Ηγησίας από τη Μαγνησία είχε πει μια εξυπνάδα ικανή με την κρυάδα της να σβήσει την πυρκαγιά εκείνη· είπε δηλαδή ότι ήταν αναμενόμενο να καεί ο ναός, αφού η Άρτεμη ασχολούνταν με τη γέννηση του Αλέξανδρου.

[3.7] Όσοι μάγοι έτυχε τότε να βρίσκονται στην Έφεσο, θεωρώντας ότι η πυρπόληση του ναού ήταν σημάδι άλλης καταστροφής, έτρεχαν πέρα δώθε, χτυπώντας τα πρόσωπά τους και φωνάζοντας δυνατά ότι η ημέρα εκείνη είχε φέρει στον κόσμο καταστροφή και μεγάλη συμφορά για την Ασία.

[3.8] Στον Φίλιππο, εξάλλου, που πρόσφατα είχε κυριεύσει την Ποτίδαια, είχαν φτάσει τρεις ειδήσεις ταυτόχρονα· η μια ότι οι Ιλλυριοί είχαν ηττηθεί σε μεγάλη μάχη από τον Παρμενίωνα, η άλλη ότι το άλογό του είχε νικήσει στους Ολυμπιακούς αγώνες και η τρίτη για τη γέννηση του Αλέξανδρου.

[3.9] Τον Φίλιππο, ευχαριστημένο, όπως ήταν φυσικό, με όλα αυτά, ξεσήκωναν οι μάντεις ακόμη περισσότερο, λέγοντας ότι το παιδί θα είναι αήττητο, αφού συνέπεσε η γέννησή του με τρεις νίκες.

[4.1] Τη σωματική διάπλαση του Αλέξανδρου αποδίδουν περισσότερο από όλους οι ανδριάντες του Λυσίππου, από τον οποίο και μόνο ο ίδιος ο Αλέξανδρος είχε αξιώσει να γίνονται τα αγάλματά του.

[4.2] Ο γλύπτης είχε κρατήσει με ακρίβεια σε όλα τα αγάλματα του βασιλιά αυτό κυρίως που πολλοί από τους διαδόχους και τους φίλους του μιμούνταν αργότερα, το σήκωμα του αυχένα που είχε ελαφρά κλίση προς τα αριστερά και την υγρότητα των ματιών του.

[4.3] Ο Απελλής, εξάλλου, ζωγραφίζοντάς τον να κρατάει τον κεραυνό, δεν απέδωσε το χρώμα του, αλλά τον παρουσίασε πιο σκούρο και πιο μελαμψό. Ήταν άσπρος, όπως λένε, και η ασπράδα του κοκκίνιζε στο στήθος του περισσότερο και στο πρόσωπο.

[4.4] Στα υπομνήματα, εξάλλου, του Αριστόξενου διαβάσαμε ότι το δέρμα του απέπνεε μια ευχάριστη μυρωδιά και μια ευωδιά άρχιζε από το στόμα και διαπερνούσε όλο το κορμί του, έτσι που να γεμίζουν και οι χιτώνες του.

[4.5] Αυτό ίσως να οφειλόταν στην κράση του σώματός του, που ήταν πολύ θερμή και φλογερή. Γιατί, κατά τον Θεόφραστο, η ευωδιά προέρχεται από την πέψη των υγρών λόγω της θερμότητας.

[4.6] Γι' αυτό οι ξηροί και πολύ ζεστοί τόποι της γης παράγουν τα περισσότερα και ωραιότερα αρώματα· γιατί ο ήλιος στεγνώνει το υγρό που επικάθεται στην επιφάνεια των σωμάτων σαν είδος σαπίλας.

[4.7] Η θερμότητα του σώματος, όπως φαίνεται, ήταν αυτή που τον έκανε φίλο του ποτού και παράφορο.

[4.8] Από την παιδική ακόμη ηλικία διαφαινόταν η σύνεσή του. Ενώ στα άλλα ήταν ορμητικός και ασυγκράτητος, στις σωματικές ηδονές ήταν συγκρατημένος και τις δοκίμαζε με πολλή ηρεμία· η φιλοδοξία του παρά την ηλικία του κρατούσε το φρόνημά του σοβαρό και μεγαλόψυχο.

[4.9] Δεν αγαπούσε τη δόξα που προερχόταν από οτιδήποτε ούτε και την κάθε μορφή της, όπως ο Φίλιππος, που περηφανευόταν για τη σοφιστική ικανότητα του λόγου του και αποτύπωνε πάνω στα νομίσματα τις νίκες των αρμάτων του στην Ολυμπία·

[4.10] αλλά και, όταν οι γύρω από αυτόν επιχειρούσαν να μάθουν αν είχε την πρόθεση να πάρει μέρος στους Ολυμπιακούς αγώνες σε αγώνα

δρόμου, γιατί ήταν πολύ γρήγορος στο τρέξιμο, απαντούσε «εάν βέβαια επρόκειτο να έχω ανταγωνιστές βασιλιάδες».

[4.11] Γενικά δεν συμπαθούσε και πολύ, όπως φαίνεται, τους αθλητές· μολονότι διοργάνωσε παρά πολλούς αγώνες όχι μόνο για τραγωδούς, αυλητές και κιθαρωδούς αλλά και για ραψωδούς και για κυνήγι κάθε είδους και κονταρομαχίες, δεν όρισε βραβείο με κάποιο ιδιαίτερο ενδιαφέρον ούτε για αγώνες πυγμαχίας ούτε για παγκράτιο.

[5.1] Κάποτε που απουσίαζε ο Φίλιππος, φιλοξενούσε αυτός τους πρέσβεις που είχαν έρθει από τον βασιλιά των Περσών. Αποκτώντας οικειότητα μαζί τους, τους σκλάβωσε τόσο πολύ με τις περιποιήσεις του και με το ότι δεν έκανε καμιά παιδική ερώτηση ούτε και ανόητη,

[5.2] αλλά ζητούσε να μάθει τις αποστάσεις και τον τρόπο πορείας προς το εσωτερικό της Ασίας, πώς αντιμετώπιζε ο βασιλιάς τους τούς πολέμους, ποιά η ισχύς των όπλων και η δύναμη της Περσίας,

[5.3] ώστε εκείνοι να θαυμάζουν και την πολυσυζητημένη ρητορική ικανότητα του Φιλίππου να τη θεωρούν εντελώς ασήμαντη μπροστά στην ορμή και την τάση του παιδιού για μεγάλα κατορθώματα.

[5.4] Κάθε φορά που έφτανε είδηση ότι ο Φίλιππος ή είχε κυριέψει κάποια ξακουστή πόλη ή είχε νικήσει σε κάποια σημαντική μάχη, δεν ήταν πολύ χαρούμενος που το άκουγε, αλλά έλεγε στους συνομηλίκους του: «παιδιά, όλα θα τα προλάβει ο πατέρας μου, σ' εμένα δεν θα αφήσει να πετύχω μαζί σας κανένα κατόρθωμα μεγάλο και λαμπρό».

[5.5] Δεν ζήλευε ούτε την ηδονή ούτε και τον πλούτο, αλλά πίστευε ότι, όσο περισσότερη αρετή και δόξα θα κληρονομούσε από τον πατέρα του, τόσο λιγότερη θα αποκτούσε ο ίδιος με τις δικές του δυνάμεις.

[5.6] Γι' αυτό, καθώς είχε τη γνώμη ότι στον Φίλιππο οφείλονταν τα κατορθώματα για την επέκταση του βασιλείου, δεν επιθυμούσε χρήματα μήτε χλιδή και απολαύσεις, αλλά να παραλάβει μια εξουσία που να έχει αγώνες, πολέμους και φιλοδοξίες.

[5.7] Όπως ήταν φυσικό, πολλοί είχαν αναλάβει τη φροντίδα του Αλέξανδρου, που λέγονταν τροφοί, παιδαγωγοί και δάσκαλοι· αλλά σε όλους αυτούς τον πρώτο ρόλο είχε ο Λεωνίδας, άνδρας με αυστηρό χαρακτήρα και συγγενής της Ολυμπιάδας, που δεν απέφευγε το όνομα του παιδαγωγού, που έχει ωραίο και λαμπρό έργο, αλλά από τους άλλους, λόγω του αξιώματος και της συγγένειας, αποκαλούνταν τροφός του Αλέξανδρου και καθηγητής.

[5.8] Εκείνος όμως που κατείχε τον ρόλο και τον τίτλο του παιδαγωγού ήταν ο Λυσίμαχος, Ακαρνάνας στην καταγωγή, που δεν είχε κανένα γενικά προσόν, αλλά επειδή αυτοαποκαλούνταν Φοίνικας, έλεγε τον Αλέξανδρο Αχιλλέα και τον Φίλιππο Πηλέα, ήταν αγαπητός και είχε τη δεύτερη θέση στη φροντίδα της διαπαιδαγώγησης του Αλέξανδρου.

[6.1] Όταν ο Φιλόνικος ο Θεσσαλός είχε φέρει στον Φίλιππο τον Βουκεφάλα για να τον αγοράσει για τριάντα τάλαντα, κατέβηκαν στην πεδιάδα για να δοκιμάσουν το άλογο, που φαινόταν ατίθασο και γενικά δύσκολο να το αντιμετωπίσει κανείς, αφού ούτε δεχόταν αναβάτη ούτε ανεχόταν τη φωνή κανενός από τους ανθρώπους του Φιλίππου, αλλά αγρίευε με όλους.

[6.2] Και ενώ ο Φίλιππος άρχισε να δυσανασχετεί και έδωσε εντολή να απομακρύνουν το άλογο, επειδή κατά τη γνώμη του ήταν πάρα πολύ άγριο και ατίθασο, ο Αλέξανδρος που ήταν παρών είπε: «τι άλογο χάνουν, επειδή δεν μπορούν να το χειριστούν από απειρία και μαλθακότητα». Στην αρχή ο Φίλιππος σιώπησε·

[6.3] επειδή όμως ο Αλέξανδρος έλεγε και ξανάλεγε τα ίδια πολλές φορές και είχε ταραχθεί, ο Φίλιππος είπε: «τολμάς και κατακρίνεις εσύ τους μεγαλύτερους, επειδή πιστεύεις ότι ξέρεις κάτι περισσότερο ο ίδιος ή επειδή μπορείς να κουμαντάρεις το άλογο καλύτερα;»

[6.4] «Αυτό τουλάχιστον» είπε «θα μπορούσα να το χειριστώ καλύτερα από άλλον». «Αν δεν το χειριστείς, ποιά τιμωρία πρέπει να υποστείς για την αυθάδειά σου;» «Θα πληρώσω εγώ, μα τον Δία» είπε «την αξία του αλόγου»

. [6.5] Ἐπεσε τότε γέλιο· στη συνέχεια όμως, αφού συμφώνησαν μεταξύ τους την τιμή σε χρήμα, έτρεξε αμέσως προς το άλογο, έπιασε τα χαλινάρια και το έστρεψε προς τον ήλιο, επειδή κατάλαβε, καθώς φαίνεται, ότι, βλέποντας το άλογο τη σκιά του να πέφτει μπροστά του και να κινείται, τρόμαζε.

[6.6] Και, αφού έτρεξε για λίγο δίπλα στο άλογο κρατώντας τα χαλινάρια, ενώ αυτό κάλπαζε, και το χαίδεψε, καθώς το έβλεπε γεμάτο θυμό και αγριάδα, πέταξε ήσυχα τη χλαμύδα και με ένα πήδημα κάθισε σταθερά επάνω του.

[6.7] Τράβηξε ελαφριά με τα λουριά το χαλινάρι και έσφιξε το λουρί χωρίς μαστίγωμα και σπιρούνιασμα. Και καθώς έβλεπε ότι το άλογο έπαψε να είναι απειλητικό και ήταν έτοιμο να τρέξει, χαλάρωσε τα χαλινάρια και το άφησε να τρέξει, φωνάζοντας πια πιο δυνατά και χτυπώντας το με τα πόδια.

[6.8] Στην αρχή ο Φίλιππος και η ακολουθία του ήταν αγχωμένοι και σιωπηλοί· μόλις όμως έστριψε και γύρισε πίσω σοβαρός και χαρούμενος, όλοι γενικά ζητωκραύγασαν· ο πατέρας του όμως λένε πως δάκρυσε κάπως από χαρά και, αφού κατέβηκε ο Αλέξανδρος από το άλογο, τον φίλησε και του είπε: «παιδί μου, να ζητήσεις βασίλειο ισάξιο με σένα, γιατί η Μακεδονία δεν σε χωράει».

[...]

.....

[...]

[36.1] Όταν ο Αλέξανδρος κατέλαβε τα Σούσα, βρήκε στα ανάκτορα σαράντα χιλιάδες τάλαντα σε νομίσματα, οικιακά σκεύη και απεριόριστη πολυτέλεια.

[36.2] Λένε ότι εκεί βρέθηκαν πέντε χιλιάδες τάλαντα πορφύρας από την Ερμιόνη, που είχε συγκεντρωθεί εκεί πριν από εκατόν ενενήντα χρόνια, αλλά διατηρούσε ακόμη φρέσκο και ζωντανό το άνθος της.

[36.3] Λένε ότι αυτό οφειλόταν στο ότι η βαφή των πορφυρών γινόταν με μέλι και λευκό λάδι από λευκάδια. Γιατί και αυτών η λαμπρότητα, αν και βρισκόταν εκεί τα ίδια σχεδόν χρόνια, φάνταζε καθαρή και στίλβουσα.

[36.4] Ο Δίνων μάλιστα λέει ότι οι βασιλιάδες έστελναν και έφερναν μαζί με τα άλλα και νερό από τον Νείλο και τον Ίστρο και το τοποθετούσαν στους θησαυρούς τους, σαν για επιβεβαίωση του μεγέθους της εξουσίας και της κυριαρχίας τους πάνω σε όλα.

[37.1] Καθώς η Περσία είναι δύσβατη χώρα λόγω της τραχύτητας του εδάφους και τη φρουρούσαν οι πιο γενναίοι Πέρσες —ο Δαρείος είχε ήδη φύγει— έγινε οδηγός του Αλέξανδρου σε μια κυκλική πορεία όχι μεγάλη κάποιος δίγλωσσος, από πατέρα Λύκιο και μητέρα Περσίδα.

[37.2] Λένε ότι, όταν ο Αλέξανδρος ήταν ακόμη παιδί, η Πυθία είχε προφητεύσει ότι κατά την πορεία εναντίον των Περσών οδηγός του θα είναι ένας Λύκιος.

[37.3] Συνέβη λοιπόν να γίνει εδώ μεγάλη σφαγή των αιχμαλώτων. Ο ίδιος γράφει ότι, επειδή έκρινε ότι αυτό θα ωφελούσε, διέταξε να σφάζονται οι αιχμάλωτοι·

[37.4] και λένε ότι βρήκε πάρα πολλά νομίσματα όσα και στα Σούσα· όλα γενικά τα πράγματα και ο πλούτος μεταφέρθηκαν με δέκα χιλιάδες ζεύγη μουλαριών και πέντε χιλιάδες καμήλες.

[37.5] Όταν κάποτε είδε έναν μεγάλο ανδριάντα του Ξέρξη να έχει ανατραπεί από απροσεξία από πλήθος ανθρώπων πολύ συνωσιζόνταν να μπουν στα ανάκτορα, στάθηκε εκεί και σαν να μιλούσε σε έμψυχο είπε: «Τί από τα δυο; Να σε προσπεράσουμε και να σε αφήσουμε πεσμένο κάτω λόγω της εκστρατείας σου εναντίον των Ελλήνων ή να σε σηκώσουμε λόγω της μεγαλοσύνης και της αρετής σου;» Τελικά, ύστερα από πολλήν ώρα περισυλλογής και σιωπής, προσπέρασε και έφυγε.

[37.6] Και θέλοντας να ξεκουράσει τους στρατιώτες του —καθόσον ήταν η εποχή του χειμώνα— πέρασε εκεί τέσσερις μήνες.

[37.7] Λέγεται ότι την πρώτη φορά που κάθισε ο Αλέξανδρος στον θρόνο του Δαρείου κάτω από τον χρυσό ουρανό, ο Δημάρατος ο Κορίνθιος, φιλικά προσκείμενος στον Αλέξανδρο και πατρικός φίλος, δάκρυσε από συγκίνηση, σαν γέρος που ήταν, και είπε: «πόσο μεγάλη ευχαρίστηση έχουν στερηθεί οι Έλληνες που πέθαναν, πριν δουν τον Αλέξανδρο να κάθεται στον θρόνο του Δαρείου».

[38.1] Ύστερα από αυτό, σκοπεύοντας να κινηθεί εναντίον του Δαρείου, έτυχε να πίνει και να διασκεδάζει με τους εταίρους· μαζί έπιναν και γυναίκες, που είχαν έρθει στους εραστές για διασκέδαση.

[38.2] Ανάμεσα σ' αυτές η πιο διακεκριμένη ήταν η Θαΐδα, η εταίρα του Πτολεμαίου, του μετέπειτα βασιλιά, Αθηναία στην καταγωγή. Αυτή, από τη μια επαινώντας έξυπνα, από την άλλη αστειευόμενη με τον Αλέξανδρο, παρασυρμένη από το κρασί είπε έναν λόγο, ταιριαστό βέβαια στο ήθος της πατρίδας της αλλά προχωρημένο για μια του είδους της.

[38.3] Είπε δηλαδή ότι, για όσα είχε τραβήξει περιπλανώμενη ανά την Ασία, εκείνη την ημέρα απολάμβανε ευχαρίστηση που διασκεδάζε στα περήφανα παλάτια των Περσών.

[38.4] Και ακόμη πιο ευχάριστα θα διασκεδάζε, αν έβαζε φωτιά στο παλάτι του Ξέρξη, που πυρπόλησε την Αθήνα, βάζοντας η ίδια φωτιά υπό το βλέμμα του βασιλιά, για να συζητιέται μεταξύ των ανθρώπων ότι, για τους στρατηγούς εκείνους που έλαβαν μέρος στις ναυμαχίες και

πεζομαχίες, πήραν μεγαλύτερη εκδίκηση από τους Πέρσες οι γυναίκες της ακολουθίας του Αλέξανδρου για χάρη της Ελλάδας.

[38.5] Τον λόγο αυτόν ακολούθησαν ζωηρό χειροκρότημα, επιδοκimasίες, προτροπές και συναινέσεις από τους εταίρους· παρασύρθηκε και ο βασιλιάς, πετάχτηκε επάνω φορώντας στεφάνι και κρατώντας δαυλό αναμμένο και προχωρούσε μπροστά.

[38.6] Όσοι ακολουθούσαν με τραγούδια και φωνές δυνατές έπαιρναν θέση γύρω από τα ανάκτορα· μαθαίνοντας αυτά οι υπόλοιποι Μακεδόνες έτρεχαν σύσσωμοι με χαρά κρατώντας αναμμένους δαυλούς.

[38.7] Γιατί υπολόγιζαν ότι η πυρπόληση και καταστροφή των ανακτόρων ήταν δείγμα ότι ο Αλέξανδρος είχε τον νου του στην πατρίδα και δεν σκόπευε να ζήσει με τους βαρβάρους.

[38.8] Άλλοι ισχυρίζονται ότι έτσι έγιναν αυτά, άλλοι όμως ότι έγιναν κατόπιν σχεδίου. Πάντως και οι μεν και οι δε συμφωνούν ότι γρήγορα ο Αλέξανδρος μετάνιωσε και έδωσε διαταγή να σβήσουν τη φωτιά.